

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 110/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Mgr. Michalom Ferčákom, advokátom, Bernolákova 1652/29, Topoľčany, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 7C/101/2020-701 z 13. februára 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. februára 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu v civilnom spore o výške trov právneho zastúpenia, ktoré žiadajú zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia ako žalovaní boli v civilnom spore zaviazaní zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 4 410,71 eur na účet právneho zástupcu žalobcu [REDAKOVANÉ] Žalobca, sám advokát, bol v spore zastúpený spoločnosťou s ručením obmedzeným, ktorej je jediným konateľom a spoločníkom. Výšku trov konania okresný súd určil uznesením vyššieho súdneho úradníka z 10. decembra 2022 na 4 410,71 eur. Sťažovatelia proti tomuto uzneseniu podali sťažnosť, v ktorej namietli výšku trov konania v celom rozsahu a všetky úkony právnej služby právneho zástupcu žalobcu ako rozporné s § 251 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Poukázali predovšetkým na právne závery uvedené v náleze ústavného

súdu sp. zn. III. ÚS 113/2023 z 11. mája 2023 vydanom v skutkovo a právne obdobnej veci medzi totožnými stranami sporu vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 8C/61/2020.

3. Na základe sťažnosti okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom zmenil výrok uznesenia z 10. decembra 2024 tak, že sťažovatelia boli zaviazaní zaplatiť žalobcovi trovy vo výške 834,54 eur. Z odôvodnenia vyplýva, že okresný súd sa stotožnil s námietkami sťažovateľov, napriek tomu priznal žalobcovi okrem súdneho poplatku aj náhradu cestovných výdavkov a náhradu za stratu času s odôvodnením, že tieto trovy sťažovatelia v sťažnosti nenamietali.

4. Vzhľadom na právne závery vyslovené v náleze sp. zn. III. ÚS 113/2023 považujú sťažovatelia za nesporné, že ak sa žalobca rozhodol splnomocniť svojim zastupovaním vlastnú advokátsku kanceláriu, v ktorej je jediným konateľom, takýmto zastupovaním z pohľadu nároku na náhradu trov konania chýba účelnosť a odôvodnenosť. Okresný súd sa v napadnutom uznesení stotožnil s právnymi názormi vyslovenými v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 113/2023 a taktiež poukázal na skutkovo a právne obdobnú vec medzi rovnakými sporovými stranami vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 8C/61/2020. Z uvedeného potom ale vyplýva, že žalobcovi nebolo možné priznať žiadnu náhradu trov právneho zastúpenia. Napriek tomu súd žalobcovi náhradu trov za cestovné náhrady a náhradu za stratu času priznal. Všeobecný súd bol pritom povinný vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, princípom spravodlivosti a požiadavkou materiálnej ochrany práv, čo neurobil.

5. Záver súdu, že cestovné výdavky a náhradu za stratu času sťažovatelia nenamietali, preto sa súd nimi nemohol zaoberať, považujú sťažovatelia za svojvoľný, arbitrárny a odporujúci obsahu podanej sťažnosti, v ktorej výslovne napádali výšku priznaných trov konania v celom rozsahu. Z textu podanej sťažnosti proti uzneseniu o výške trov konania je zrejmé, že sťažovatelia výslovne a opakovane namietali všetky úkony právnej služby právneho zástupcu žalobcu ako rozporné s § 251 CSP, nie iba tarifnú odmenu a tzv. režijné paušály. Súd bol nepochybne povinný vysporiadať sa v napadnutom uznesení s celým obsahom podanej sťažnosti a jej obsah hodnotiť komplexne, čo bez bližšieho vysvetlenia neurobil.

6. Z § 1 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vyplýva, že nielen odmena advokáta, ale aj náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času advokáta sa týkajú právnych služieb poskytovaných advokátom klientovi. Pokiaľ je preto namietaný úkon právnej služby ako taký, logicky je tým rozporovaná nielen odmena za daný úkon právnej služby, ale aj náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času, ktoré sa daného úkonu právnej služby týkajú. Inak povedané, advokátovi vzniká nárok na náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času len vo väzbe na vykonávanie konkrétnych úkonov právnej služby. Uvedené vyplýva výslovne taktiež z § 15 v spojení s § 17 ods. vyhlášky. Z pohľadu aplikácie § 251 CSP pri rozhodovaní o výške trov konania potom platí, že ak je neúčelne a nedôvodne vykonaný samotný úkon právnej služby, v rámci výšky trov konania nemožno priznať ani náhradu hotových výdavkov, ani náhradu za stratu času s daným úkonom súvisiace.

7. Súd v napadnutom uznesení poukázal aj na skutkovo a právne obdobnú vec medzi rovnakými sporovými stranami vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 8C/61/2020, v ktorej na základe obdobne formulovanej sťažnostnej argumentácie nepriznal žalobcovi ani náhradu trov konania spočívajúcu

v cestovných náhradách a náhrade za stratu času, teda dospel k čiastočne inému záveru o výške trov konania.

8. Ustanovenie § 251 CSP definuje tri podmienky vynakladaných výdavkov, a to ich preukázanosť, odôvodnenosť a účelnosť, ktoré musia byť v zmysle § 251 CSP splnené kumulatívne, v opačnom prípade nebude možné úspešnej strane náhradu konkrétneho výdavku v rámci rozhodovania o výške trov priznať. Súd rozhodujúci o priznaní konkrétnej sumy náhrady trov konania je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešnou stranou sporu. Napriek tomu súd v napadnutom uznesení uvedeným spôsobom nepostupoval, keď cestovné náhrady a náhradu za stratu neposudzoval vo väzbe na § 251 CSP, a to ani v situácii, keď mu musel byť známy obsah relevantnej časti súdneho spisu sp. zn. 8C/61/2020 a nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 113/2023.

9. Okresný súd tak neaplikoval § 251 CSP v spojení s čl. 2 ods. 1 CSP, resp. ich aplikoval formalisticky, v rozpore s ich účelom a ústavne neudržateľným spôsobom. Tým porušil právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľov (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) uznesením okresného súdu o výške trov konania, ktorým okresný súd čiastočne vyhovel sťažnosti sťažovateľov a zmenil uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom.

11. Ústavný súd štandardne (z novej judikatúry porovnaj medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 178/2019) považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdництва.

12. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery napr. aj II. ÚS 681/2016, II. ÚS 566/2018 a tam citovaná staršia judikatúra).

13. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o výške náhrady trov konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdництва. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

14. Sťažovatelia namietajú, že k porušeniu ich označených práv došlo z dôvodu nesprávnej (svojvoľnej) aplikácie relevantných ustanovení vyhlášky a Civilného sporového poriadku

v súvislosti s rozhodnutím o výške trov konania, ktoré je v rozpore s nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 113/2023 vydaného v obdobnej veci sťažovateľov vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 8C/61/2020.

15. Z doktrinálneho hľadiska je sťažnosť koncipovaná ako osobitný prostriedok procesnej obrany proti definovaným uzneseniam (teda podľa § 239 ods. 1 CSP proti uzneseniam súdu prvej inštancie vydaným súdnym úradníkom). V § 244 CSP zakotvená koncentračná zásada stanovuje, že meniť, modifikovať alebo dopĺňať rozsah sťažnosti môže sťažovateľ len do uplynutia lehoty na jej podanie, čím je ohraničené aj preskúmovacie oprávnenie sudcu pri rozhodovaní o sťažnosti. V rozpore s touto zásadou by bolo, keby súd zaťažil sťažovateľov povinnosťou náhrady trov konania, ktoré neboli uplatnené, čo sa vo veci sťažovateľov nestalo. Naopak, okresný súd, pridržiavajúc sa obsahu sťažnostných námietok sťažovateľov, pristúpil k ich meritórnemu prieskumu, berúc do úvahy závery ústavného súdu uvedené v náleze sp. zn. III. ÚS 113/2023 v obdobnej právnej veci sťažovateľov, v ktorej po zrušení tam napadnutého rozhodnutia okresný súd uznesením sp. zn. 8C/61/2020 z 3. augusta 2023 zaviazal žalovaných (sťažovateľov) na zaplatenie trov konania pozostávajúcich len zo zaplateného súdneho poplatku. V aktuálne preskúmanom rozhodnutí okresný súd rovnako zmenil rozhodnutie vydané vyšším súdnym úradníkom, ktorým boli sťažovatelia pôvodne zaviazaní zaplatiť trovy konania vo výške 4 410,71 eur a zaviazal ich na zaplatenie trov konania vo výške 834,54 eur pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 450 eur (čo sťažovatelia v ústavnej sťažnosti nenamietajú) a cestovných výdavkov a náhrady za stratu času vo výške 384,54 eur, s čím sťažovatelia nesúhlasia, poukazujúc na príslušné ustanovenia vyhlášky a § 251 CSP, zdôrazňujúc, že v sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom namietali výšku priznaných trov konania v celom rozsahu.

16. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva a ústavný súd nemá dôvod uvedené spochybňovať (ani za situácie, že sťažovatelia predložili ústavnému súdu sťažnosť proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/61/2020), že sťažovatelia v sťažnosti navrhovali, aby uznesenie o trovách konania sp. zn. 7C/101/2020 z 10. decembra 2024 okresný súd zmenil tak, že určenú sumu náhrady trov konania zníži o sumu úkonov právnej služby rozporovaných v sťažnosti a k nim prislúchajúcich režijných paušálov.

17. Okresný súd v napadnutom rozhodnutí, berúc do úvahy závery obsiahnuté v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 113/2023, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil, keďže ide o rovnaké strany sporu, totožného právneho zástupcu a rovnakú skutkovú situáciu, posúdil sťažnosť sťažovateľov ako dôvodne podanú, aplikujúc § 251 CSP, keďže nemožno považovať za účelne vynaložené náklady žalobcu, ktorý jednotlivé úkony právnej služby vykonával sám, i keď formálne na svoje zastupovanie splnomocnil advokátsku kanceláriu, ktorej jediným spoločníkom a konateľom je sám žalobca. Sťažovatelia v sťažnosti však opomenuli namietat' proti priznaniu náhrady cestovných výdavkov, straty času a súdnemu poplatku, a preto sa nimi okresný súd zaoberať nemohol, čo plne korešponduje s už spomínanou koncentračnou zásadou (bod 15 tohto odôvodnenia).

18. Na základe uvedeného je ústavný súd toho názoru, že vyhodnotenie námietok sťažovateľov okresným súdom zodpovedá relevantnej právnej úprave a je riadne zdôvodnené (pozri body 10 a 11 napadnutého uznesenia), preto v tomto smere niet napadnutému uzneseniu z ústavnoprávneho hľadiska čo vytknúť. Pokiaľ v obdobnej právnej veci sťažovateľov okresný súd po kasácii svojho

rozhodnutia priznal žalobcovi iba náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku, rozhodol tak nad rámec sťažnosti predloženej sťažovateľmi.

19. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že ho v okolnostiach posudzovanej veci považuje za dostatočné, logické a ústavne akceptovateľné. Okresný súd zvolil podľa názoru ústavného súdu ústavnoprávne udržateľné riešenie otázky priznania výšky trov konania.

20. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

21. K namietanému porušeniu práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že sťažovatelia namietajú ich porušenie v spojení s namietaným porušením svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, resp. v nadväznosti na toto porušenie. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľmi označených práv hmotného charakteru.

22. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu